

Presentatie rekenkameronderzoek Burgerparticipatie gemeente Kerkrade

7 januari 2025

Onderzoek Rekenkamer Kerkrade

Aanleiding

- ◆ Overleg Rekenkamer en gemeenteraad over onderwerp.
Na vooronderzoeken is gekozen voor “burgerparticipatie”
- ◆ De hoofdvraag:
“Hoe doeltreffend en doelmatig is het beleid van de gemeente Kerkrade m.b.t. burgerparticipatie, wat kan Kerkrade leren van andere gemeenten en op welke wijze kan de informatiepositie van de gemeenteraad geborgd worden om de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid te kunnen monitoren?”

Onderzoeksverantwoording

- ◆ Documentstudie burgerparticipatiebeleid
- ◆ Casusonderzoek 8 burgerparticipatietrajecten:
 - ◆ Masterplan Bleijerheide en Nuland, Mobiliteitsvisie, Buurtcamping Kerkrade-West, Aanvalsplan Centrum, Kerkraads Wmo-model, Visie gemeenschapshuize, Omgevingsvisie, Ambitieplan Kerkrade-Oost.
- ◆ Gesprek met trekker burgerparticipatietrajecten
- ◆ Groepsgesprek met deelnemers burgerparticipatietrajecten
- ◆ Gesprekken met drietal andere gemeenten
 - ◆ Heerlen, Roermond en Roosendaal
- ◆ Analyse en rapportage (ambtelijk en bestuurlijk wederhoor)

Bevindingen Beleid en Beoogde uitvoering

- ◆ Doelen: meer betrokkenheid van inwoners, verbeteren van de relatie met de gemeenschap en de kennis van inwoners inzetten
- ◆ Burgerparticipatie is een vast onderdeel van het maken van alle plannen
- ◆ Het is altijd maatwerk en het streven is naar een zo hoog mogelijke trede op de participatieladder
- ◆ De gemeente neemt een besluit over de inrichting van de burgerparticipatie en communiceert hierover naar bewoners en bewoners kunnen daarop reageren
- ◆ Raad wordt jaarlijks geïnformeerd over toepassing burgerparticipatie

Bevindingen Praktijk

- ◆ De doelen zijn: het realiseren van meer betrokkenheid van inwoners en het benutten van de kennis van inwoners, deze twee doelen leiden volgens respondenten tot verbetering relatie met gemeenschap
- ◆ Treden in trajecten: minimaal de treden informeren en raadplegen en in meer dan de helft meebeslissen en coproduceren
- ◆ Gebruikte methoden in de trajecten zijn bijeenkomsten en peilingen of enquêtes
- ◆ Geen eenduidige of algemene werkwijzen voor het monitoren van de doeltreffendheid en doelmatigheid van de ingezette burgerparticipatietrajecten. Betrokkenen zijn nog zoekende naar geschikte manieren en methoden.
- ◆ De raad wordt schriftelijk en mondeling betrokken zowel vooraf, tijdens als achteraf (jaarlijkse evaluatie heeft nog niet plaats gevonden)

Bevindingen Resultaten en Effecten

- ◆ Bewoners en partners van de gemeente ervaren dat de gemeente Kerkrade van goede wil is. De gemeente staat open voor de inbreng van bewoners en partners en luistert daar naar.
- ◆ Leerervaringen: geef altijd een terugkoppeling aan bewoners, geef altijd duidelijkheid over proces (verbeterpunten, risico van afhaken)
- ◆ Meest gewaardeerd wordt contact waarin sprake is van dialoog (naast zenden ook ontvangen): werkgroepen, klankbordgroepen, rondes door de wijk en interviews
- ◆ Geen absolute uitspraak mogelijk of het beleid succesvol is. Het beleid is nog te recent en meerdere burgerparticipatietrajecten zijn nog niet afgerond.
- ◆ Vooral ingezet op meer betrokkenheid van inwoners en het benutten van de kennis van inwoners. Dit werkt!!

Bevindingen Rol van de Raad

- ◆ Kaderstellend: visiedocument en Participatieverordening vastgesteld door de raad, borging via de verplichting om bij elk raadsbesluit over projecten en plannen een paragraaf over burgerparticipatie toe te voegen
- ◆ Controlerend: afspraak dat raad elk jaar overzicht krijgt van ervaringen met burgerparticipatietrajecten
- ◆ Ambtelijke organisatie werkt niet met een eenduidige wijze van monitoring van de ervaringen met de toepassing van burgerparticipatie (maakt rapportage naar raad moeilijk).
 - ◆ Alleen voor trajecten waar sprake is van adviseren of coproduceren moet conform de Participatieverordening een participatieverslag worden opgesteld.

Bevindingen Leren van andere Gemeenten

- ◆ Doelen grotendeels hetzelfde: bouwen aan vertrouwen bij bewoners, bewoners nadrukkelijker betrekken bij de directe leefomgeving, deskundigheid van bewoners aanboren en het zijn van een betrouwbare en gastvrije gemeente
- ◆ Niveau van participatie: Roosendaal en Roermond streven naar het meest passende niveau. In Heerlen en Kerkrade naar een zo hoog mogelijke trede.
- ◆ Structurele monitoring van ervaringen in Roosendaal
- ◆ Alle gemeenten werken met een paragraaf in raadsvoorstellen
- ◆ Borging van burgerparticipatie in de cultuur van werken:
 - ◆ (1) adviseurs burgerparticipatie, (2) (tijdelijke) klankbordgroep burgerparticipatie, (3) training en ontwikkeling met als doel ambassadeurs burgerparticipatie op te leiden en (4) aanstellen van een programmamanager burgerbetrokkenheid.

Conclusies

Conclusie 1:

Doelen van het burgerparticipatiebeleid zichtbaar in toepassing, maar effect van de burgerparticipatie is sterk afhankelijk van een goede terugkoppeling en duidelijkheid over de rol van bewoners en partners in het burgerparticipatietraject

Conclusie 2:

Het is zoeken naar de passende insteek op tredes en inzet van methoden

Conclusie 3:

Geen gestructureerde monitoring van leerervaringen en effecten van toepassen van burgerparticipatie

Conclusie 4:

Informatiepositie raad procedureel geborgd, maar inhoudelijk niet uitgewerkt

Aanbevelingen

Aanbeveling 1: (aanbeveling voor het college)

Geef terug aan bewoners wat je met hun inbreng doet en wees duidelijk hoe het proces van participatie er uit ziet en schep daarmee de juiste verwachtingen

Aanbeveling 2: (aanbeveling voor het college)

Verrijk de huidige leidraad en beslisboom burgerparticipatie met de uitkomsten van leerervaringen zodat een scherper afwegingskader ontstaat voor de inzet op tredes en van methoden

Aanbeveling 3: (aanbeveling voor het college)

Organiseer een gestructureerde leer- en verbetercyclus en rapporteer daarover aan de raad

Aanbeveling 4: (aanbeveling voor de raad)

Controleer als raad of bij de vaststelling van kaders voldaan is aan de invulling van burgerparticipatie en bepaal jaarlijks of aanpassingen in het burgerparticipatiebeleid nodig zijn